

Steekkaart: nummer 1N

Onderwerp	Kennis maken met en inoefenen van de voorzetsels die betrekking hebben tot de ruimtelijke begrippen, zoals: voor, achter, op, onder, naast, in, aan, tegen, tussen,...
Leeftijd/Doelgroep	1 ^e leerjaar
Leergebied	Nederlands

Organisatie	
Tijdsduur	50 minuten
Beschrijving	In deze les leren de kinderen zichzelf en voorwerpen verplaatsen volgens de voorzetsels: op, onder, naast, links van, rechts van, voor, achter, in, tussen, aan, tegen,... Ze leren de positie van zichzelf en voorwerpen tegenover andere voorwerpen te bepalen en te verwoorden. Het digitaal fototoestel wordt geïntegreerd in functie van het leren van deze leerstof. Ze krijgen ook een 'creatieve' fase waarin ze hun foto's zullen kunnen presenteren aan de klas.
Materiaal	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Digitale fototoestellen (1 toestel per 2 à 3 leerlingen) ❖ Powerpoint Kika (Bijlage 1) ❖ Materiaalkoffer: tennisbal, beker, plastic zak, balpen, steentje, elastiek, stokje, tas, fles, cassette, blokje, touwtje, stressballetje,... ❖ Digitaal bord/Beamer

Doelen	
Eindtermen (ET)	<ul style="list-style-type: none"> • 2.7. De leerlingen kunnen bij een behandeld onderwerp vragen stellen die begrepen en beantwoord kunnen worden door leeftijdgenoten.
Leerplandoelen	<p><u>VVKBaO:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ S.3.4.1. Taalvaardigheden ontwikkelen en beheersen op betekenisniveau: Om de ontwikkeling van taalvaardigheden op betekenisniveau te ondersteunen kan onder meer het volgende aan de orde komen: Begrippen in verband met tijd en ruimte: zoals ruimtelijke begrippen actief gebruiken: zoals voor, achter, op, onder, naast, tussen, in, tegen,... <p><u>Mediaopvoeding in leergebied Nederlands :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • / <p><u>Mediaopvoeding in functie van ET:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.4. Voor hen bedoelde mediaboodschappen begrijpen. • 3.2. Voor hen bedoelde mediamiddelen creatief kunnen aanwenden. • 3.3. Technische vaardigheid ontwikkelen bij het gebruik van voor hen toegankelijke mediamiddelen. <p><u>OVSG:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • NL-SPR-DV-D03-08a-01. De leerlingen kunnen verbanden aangeven door gebruik te maken van verbindingswoorden van plaats (in, op, onder, naast, ...)
Lesdoelen	<ul style="list-style-type: none"> • Verwoorden waar 'Kika' zich bevindt ten opzichte van een voorwerp (hier: de bank) • Inzicht verwerven in de voorzetsels die te maken hebben met de ruimte door zichzelf te verplaatsen ten opzichte van een voorwerp (hier: de bank) • Voorwerpen verplaatsen volgens het verkregen voorzetsel en fotograferen • Voorwerpen creatief verplaatsen met een voorzetsel naar keuze en vastleggen door middel van het digitaal fototoestel

Bronnen
• /

Fases

Fase 1: Kennismaken met de voorzetsels aan de hand van de 'klasmascotte' Kika

Organisatie

De kinderen blijven op hun plaats zitten. De leerkracht laat enkele foto's van een knuffelbeer ('klasmascotte') tonen op het digitaal bord. Deze zit telkens in een andere positie tegenover de bank. De leerlingen worden ingeleid op het gebruik van voorzetsels: 'Kika' zit achter de bank.

Instructie

Op het bord zal ik nu verschillende foto's tonen van een konijntje 'Kika'. Maar die zit telkens op verschillende plaatsen. Hij is niet zo groot dus hij moet zich verplaatsen in en rond een bank. Proberen jullie te raden waar hij telkens zit?

Richtvragen

- Waar zit Kika? (Kika zit ... de bank)
- Waar zit hij ergens rond de bank?
- Hoe kan je dat nog anders zeggen?

Powerpoint (zie bijlage 1)

- Kika zit *op* de bank.
- Kika zit *onder* de bank.
- Kika zit *naast* de bank. / Kika zit *links van* de bank.*
- Kika zit *naast* de bank. / Kika zit *rechts van* de bank.*
- Kika zit *voor* de bank.
- Kika zit *achter* de bank.
- Kika zit *in* de bank.
- Kika zit *tussen* de banken.*
- Kika hangt *aan* de bank.*
- Kika zit *tegen* de bak.*

*Opmerking

De leerkracht kan op verschillende manieren ook volgende taalvormen verduidelijken:

- Kika zit naast de bank op twee verschillende foto's. Op de eerste foto zit hij *links van* de bank. Op de tweede foto zit hij *rechts van* de bank. Steek eens allemaal jullie *linkerhand* in de lucht, en nu je *rechterhand*. Dat is *links* en *rechts*.
- Kika kan niet tussen één bank zitten. Daar heb je twee banken voor nodig. Er is meer dan één bank, dus zeggen we dat hij *tussen* de banken zit.
- Op deze foto zit Kika niet. Hij hangt. We zeggen: "Kika hangt *aan* de bank."
- Kika zit hier niet tegen een bank, maar tegen een (vuil)bak. De 'n' verdwijnt hier, let op! Kika zit *tegen* de *bak*.

Fase 2: Inoefenen van de voorzetsels door zichzelf als persoon te verplaatsen in de ruimte

Organisatie

De kinderen blijven op hun plaats zitten. Met duidelijke instructies laat de leerkracht de kinderen rechtstaan en hen rond hun bank bewegen om hen in een bepaalde positie te laten staan en dit te verwoorden. Zo leren de kinderen de verschillende voorzetsels efficiënter te gebruiken.

Instructie

Nu jullie al een aantal keer gezien hebben hoe Kika zich rond een bank kan verplaatsen, gaan wij dit ook eens proberen. Ik zal telkens zeggen hoe jullie moeten zitten/staan. Daarna vraag ik: "Waar is iedereen?" en antwoorden jullie: "Wij zitten/staan ...* de bank".

*bijvoorbeeld: voor, achter, op,... (voorzetsels: zie lesfase 1).

Opdracht

- De leerlingen staan recht en de leerkracht gebruikt de volgende voorzetsels door elkaar:
 - Op
 - Onder
 - Naast / Rechts van
 - Naast / Links van
 - Achter
 - Voor
 - Tussen
 - Tegen
 - (In)
 - (Hangen aan)
- De leerkracht kan variëren door het voorwerp 'stoel' bij deze opdracht te betrekken.

Opmerking

- Bij elk voorzetsel staat de leerkracht stil bij volgende zinnen/vragen:
 - "Waar is iedereen?"
 - "Wij zitten/staan ... de bank."

Fase 3: Klassikale inoefening: fotograferen van objecten in de ruimte

Organisatie

De kinderen worden in verschillende groepjes verdeeld en elk groepje beschikt over een digitaal fototoestel. De leerkracht deelt telkens hetzelfde materiaal uit dat gefotografeerd moet worden. Daarna instrueert hij de groepjes met één van de voorzetsels en mogen de kinderen in groep het voorwerp plaatsen en fotograferen, volgens het juiste voorzetsel. Ook de verwoording komt hier terug.

Instructie

Straks krijgen jullie van mij allemaal verschillende voorwerpen uit mijn materiaalkoffer. Per voorwerp zeg ik telkens waar je dit moet leggen/hangen ergens rond de bank. Licht het voorwerp goed, mogen jullie er een foto van nemen. Daarna ga ik kijken welk groepje al zonder fouten het voorwerp juist kan leggen en fotograferen.

Opmerking

- Enkele mogelijke voorwerpen uit de materiaalkoffer staan beschreven op het voorblad.
- De leerlingen kunnen reeds foto's nemen met het digitaal fototoestel (zie basisles 1).
- De leerkracht helpt, begeleidt en stuurt de kinderen in de juiste richting waar nodig.
- Het is aangeraden om per voorwerp slechts één foto te laten nemen, zodanig dat de kinderen 'enthousiast' blijven per nieuw voorwerp en de aandacht niet verliezen.

Opdracht

Per voorwerp kan de leerkracht telkens een nieuw voorzetsel gebruiken:

- Achter
- Voor
- Op
- Onder
- In
- Tussen
- Aan
- Tegen
- Naast

Voorbeeld

Leerkracht: Jullie krijgen van mij allemaal een tennisbal. Leg de tennisbal *onder* de bank en neem er een foto van.

Leerkracht loopt rond, helpt en corrigeert. **Leerlingen** bespreken de positie van het voorwerp.

Leerkracht: "Waar ligt de tennisbal?"

Leerlingen: "De tennisbal ligt *onder* de bank."

Fase 4: Creatief fotograferen van voorwerpen in de klas, met aandacht voor de ruimtelijke positie

Organisatie

De kinderen mogen nu met de voorwerpen uit de materiaalkoffer zelf foto's maken waarin een voorzetsel gebruikt kan worden. Ze bewaren de genomen foto's op het digitaal fototoestel. Als afsluiter worden de foto's van de verschillende groepjes gepresenteerd aan de klasgroep op het digitaal bord.

Instructie

Nu mogen jullie met je groepje zelf foto's nemen van voorwerpen die ergens staan. Neem drie foto's met verschillende voorwerpen. Probeer het voorwerp ook telkens in een andere positie te zetten.

Opdracht

- 3 foto's
- 3 verschillende voorwerpen
- 3 verschillende posities
- Je hoeft niet enkel de bank te nemen. Dit kan bijvoorbeeld ook de kast, een stoel, de zithoek, de vensterbank, het bord,... zijn waar je het voorwerp op zet.

Presentatie

Na het nemen van de foto's, gaan de verschillende groepjes terug naar hun plaats. De leerkracht haalt de digitale fototoestellen op en sluit ze één voor één aan op de klascomputer. Op het digitaal bord ziet de klasgroep dan meteen de foto's van de andere groepjes.

Opmerking

- De leerkracht gaat opnieuw tewerk volgens het principe van vraag en antwoord: *“Waar ligt/zit/staat/hangt het/de ...?” – “Het/de ligt/zit/staat/hangt ... de bank/het bord/...”*
- De leerkracht begeleidt en helpt de kinderen waar nodig tijdens de fase van het fotograferen.
- De leerkracht voorziet verschillende materialen in de 'materiaalkoffer' voor de leerlingen.